

Załącznik do uchwały Nr 274/XXXVI/21
Rady Miejskiej w Ciechanowcu
z dnia 21 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE CIECHANOWIEC
NA LATA 2022 – 2025**

Ciechanowiec, 2021

Wstęp

Program jest odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze późn. zm.), która to nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z art. 176 powyższej ustawy samorząd gminy powinien realizować następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. Finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem i przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,

Analiza SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2025 dokonano analizy SWOT (polega ona na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy: słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia). Założenia do Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2025 oparto na doświadczeniach zebranych podczas realizacji programu w latach 2016-2018 oraz 2019-2021 .

Tabela 1. Analiza SWOT

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY CIECHANOWIEC	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z samorządem gminnym, - doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników OPS, - znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników OPS, - zapewnienie kadrze OPS szkoleń, - zwiększenie kompetencji społecznych i rodzicielskich oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów przez rodzinę, - działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych - otwartość na współpracę, - realizacja programów profilaktycznych, - realizacja rządowego programu finansującego dożywianie dzieci w szkołach, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak ośrodków wsparcia dziennego, - obciążenie pracowników OPS dodatkowymi zadaniami,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, - wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny, -wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, -możliwość pozyskania środków zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> - mniejsze szanse rozwojowe dzieci, -wzrost kosztów utrzymania rodziny, -wypalenie zawodowe pracowników, - stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia.

Dokonana analiza pozwoliła wyznaczyć kierunki działań na kolejne lata realizacji Programu.

Podstawa prawna Programu

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy. Opracowanie programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi (t. j. Dz.U. 2021 r. poz. 1119),

– Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz.2050),

– Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.),

- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz.1329),

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.),

- - Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.),

- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1744),

- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.),

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ciechanowiec.

Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy rodzinom oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków dezintegracji rodzin Program oparty jest na zasadach:

– wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie,

– jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem godności wszystkich osób.

Diagnoza środowiska lokalnego

Według definicji wskazanej w art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) rodzina określana jest jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”.

Z analiz danych sprawozdawczych prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodzin z gminy Ciechanowiec na różnych płaszczyznach.

Świadczenia przyznane i wypłacone rodzinom, które spełniają kryteria ustawowe

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2020

L.P.	Formy pomocy w 2020 roku	Liczba osób/ rodzin	Liczba osób w rodzinach/ liczba świadczeń
1.	Zasiłek celowy	135	277 (liczba osób)
2.	Zasiłek okresowy	132	308 (liczba osób)
3.	Zasiłek celowy na zakup żywności	100	246 (liczba św.)
4.	Zasiłek stały	69	738 (liczba św.)
5.	Usługi opiekuńcze	13	14 (liczba osób)
6.	Usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	1
7.	Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej	9	9
8.	Dożywianie w szkole dzieci i młodzieży	113	241 (liczba osób)
9.	Skierowanie osób do Środowiskowego Domu Samopomocy	30	30
10.	Prowadzenie procedury Niebieska Karta	13	40
11.	Praca socjalna	56	148
12.	Dodatek mieszkaniowy	25	70
13.	Dodatek energetyczny	7	20
14.	Ubezpieczenie zdrowotne	57	629 (liczba składek)
15.	Zasiłek rodzinny	316	7075 (liczba świadczeń)
16.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	32	32
17.	Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	11	139
18.	Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	29	350
19.	Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	593	593
20.	Dodatek z tytułu zamieszkania przez dziecko w miejscowości, w której jest szkoła	12	118
21.	Dodatek z tytułu dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której jest szkoła	74	741
22.	Dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	85	1017
23.	Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka	21	254
24.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	48	48
25.	Zasiłek pielęgnacyjny	206	2404
26.	Zasiłek dla opiekuna	1	12
27.	Świadczenie pielęgnacyjne	33	396
28.	Opłacanie składki emerytalno-rentowej za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	12	237
29.	Opłacanie składki zdrowotnej za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	5	54
30.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	22	423
31.	Karty Dużych Rodzin	29	93

32.	Świadczenie rodzicielskie	21	140
33.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	6	37
34.	Opłacanie składki emerytalno-rentowej za osobę pobierającą SZO	4	47
35.	Opłacanie składki zdrowotnej za osoby pobierające SZO	2	14
36.	Świadczenie wychowawcze	845 rodzin 1125 dzieci	13784 świadczeń
37.	Świadczenie Dobry Start	506	756 świadczeń
38.	Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”	1	1

Powody przyznania pomocy rodzinom:

L. P.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		Ogółem	W tym na wsi	
1.	Ubóstwo	183	75	393
2.	Bezdomność	4	3	4
3.	Rodziny wielodzietne	22	16	117
4.	Bezrobocie	115	34	246
5.	Niepełnosprawność	81	30	127
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	55	33	99
7.	Rodziny niepełne	18	8	55

Problemami najczęściej występującymi w rozeznaczonych środowiskach były: bezrobocie, ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu prowadzi także pracę socjalną z rodzinami z problemem uzależnień poprzez kierowanie osób nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciechanowcu.

Rodziny dotknięte przemocą kierowano do Zespołu Interdyscyplinarnego w Ciechanowcu.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w Ciechanowcu należy w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę założonych Niebieskich Kart, liczbę powołanych grup roboczych i liczbę zamkniętych Niebieskich Kart w 2020 r.

Tabela 3. Liczba założonych Niebieskich Kart oraz powołanych grup roboczych w roku 2020

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	Liczba powołanych grup roboczych	Liczba zamkniętych NK
2020	13	10	10

W ramach działań profilaktycznym mających na celu ograniczenie zjawiska przemocy w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Ciechanowiec co roku realizowane są liczne programy profilaktyczne z zakresu profilaktyki uzależnień, kształtowania prawidłowych nawyków dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz zachowań asertywnych. Gmina Ciechanowiec zatrudnia także psychologa i terapeutę uzależnień, którzy służą pomocą dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami.

Zadania i realizatorzy zadań

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego.

Cel 1. Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin

Zadania

Systematyczna diagnoza rodzin objętych pomocą OPS

Zakładane rezultaty

Sprecyzowana wiedza na temat rodzin wymagających pomocy.

Realizatorzy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu

Cel 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin

Zadania

1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów).

2. Finansowanie dzieciom dożywiania w szkole.

3. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

Zakładane rezultaty

1. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego i zdrowotnego rodziny.
2. Zapobieganie rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej z powodów socjalno-bytowych.
3. Uczenie rodziców i dzieci postaw prozdrowotnych.

Realizatorzy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, Urząd Miejski w Ciechanowcu, placówki oświatowe.

Cel 3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym

Zadania

1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny.
2. Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym.
3. Organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.
4. Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psycholog, logopeda, prawnik.

Zakładane rezultaty

1. Podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców.
2. Wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.
3. Podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży.
4. Promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży.

Realizatorzy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu, parafie, placówki oświatowe, Ciechanowiecki Ośrodek Kultury i Sportu, Urząd Miejski w Ciechanowcu, organizacje pozarządowe.

Cel 4. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących

Zadania

1. Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną.
2. Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami.
3. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.
4. Zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny.
5. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym

zjawiskom społecznym.

Zakładane rezultaty

1. Zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi.
2. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
3. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi i przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież.
4. Współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny.
5. Ukierunkowanie pomocy na rzeczywiste problemy i potrzeby.

Realizatorzy Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Służba zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Cel 5. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych

Zadania

1. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej.
2. Kierowanie członków rodzin do projektów systemowych.
3. Prowadzenie monitoringu dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową.

Zakładane rezultaty

1. Zmiana postaw i zachowań członków rodzin dysfunkcyjnych.
2. Wszechstronna i systemowa pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych.

Realizatorzy Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, placówki oświatowe

Cel 6. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom

Zadania

1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomagających rodzinie poprzez udział w szkoleniach,

Zakładane rezultaty

1. Podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc w rodzinie.
2. Podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Realizatorzy Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z gminy Ciechanowiec. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie

zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

2. Źródła finansowania Projektu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Ciechanowiec, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

3. Monitoring i ewaluacja Programu

W ramach ewaluacji Programu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania Programu będą wyznaczone zadania.

Monitoring realizacji Programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy,
- ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację,
- stan zaawansowania prowadzonych działań,
- zebranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

4. Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ciechanowiec na lata 2022-2025 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.